

ROZSUDOK
V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Krajčoviča a sudcov JUDr. Ing. Antona Jakubíka a JUDr. Libora Duľu v trestnej veci proti obvinenému **P. P.** pre pokus zločinu ublíženia na zdraví podľa § 14 ods. 1 k § 155 ods. 1 Tr. zák. a iné na neverejnom zasadnutí v Bratislave 24. septembra 2013 o dovolaní obvineného proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave z 19. októbra 2010, sp. zn. 3 To 57/2010, podľa § 386 ods. 1, ods. 2 a § 388 ods. 1 Trestného poriadku, takto

r o z h o d o l :

Uznesením Krajského súdu v Trnave z 19. októbra 2010, sp. zn. 3 To 57/2010, bol z dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. i/ Trestného poriadku

porušený zákon

v ustanoveniach § 42 ods. 1, ods. 2 Tr. zák. a § 319 Tr. por.

v neprospech obvineného P. P..

Toto uznesenie **sa zrušuje.**

Zrušujú sa aj všetky rozhodnutia na zrušené rozhodnutie obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

Krajskému súdu v Trnave sa prikazuje, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

O d ô v o d n e n i e

Napadnutým uznesením Krajský súd v Trnave (ďalej len krajský súd) podľa § 319 Tr. por. zamietol odvolanie obžalovaného P. P. proti rozsudku Okresného súdu Trnava z 25. februára 2010, sp. zn. 3 T 34/2008.

Naposledy označeným rozsudkom bol obžalovaný P. P. uznaný za vinného z pokusu zločinu ublíženia na zdraví podľa § 14 ods. 1 k § 155 ods. 1 Trestného zákona a prečinu výtržníctva podľa § 364 ods. 1 písm. a/ Trestného zákona na tom skutkovom základe, že

dňa 03. februára 2006 v presne nezistenom čase asi od 06.00 hod. do 07.00 hod. v T. na V. v hypermarkete T. potom ako z priestorov predajne odcudzil kuchynský nôž s dĺžkou čepele cca 14 cm a bol zadržaný zamestnancom bezpečnostnej služby F. Z., tomuto povedal či chce, aby ho pichol nožom, zároveň poškodeného odsotil a zahnal sa pravou rukou, v ktorej mal skrytý uvedený nôž, F. Z. na brucho a bodol ho pritom nožom do dlane ľavej ruky, ktorou poškodený vykryl úder, následne utiekol pred vchodové dvere hypermarketu, kde ho chytil ďalší zamestnanec bezpečnostnej služby J. H., tomuto sa vytrhol z rúk a udrel ho dvakrát päťou do ľavej časti tváre, a keď sa tento prítomným osobám legitimoval ako člen strážnej služby, so slovami "zabijem ťa", zozadu pichol odcudzeným nožom J. H. do oblasti ľavej lopatky - chrbta, čím mu spôsobil bodnú ranu ľavej lopatkovej oblasti chrbta hrudníka o veľkosti 3 cm o hĺbke 5 cm končiacu na kosti - lopatke, pomliaždenie ľavej očné s odreninami čela a ľavej časti tváre s dobou liečenia v trvaní 4 týždňov, pričom ak by nôž nezasiahol lopatku, pri danej intenzite a smere násilia čepeľ noža smerovala do oblasti hrudníka a zasiahla by životne dôležité orgány (pľúca, srdce, veľké cievy) a F. Z. spôsobil bodnú ranu dľaňovej strany ľavej ruky medzi palcom s dobou liečenia 7 dní.

Za to súd obžalovanému podľa § 155 ods. 1 Trestného zákona s použitím § 36 písm. l), § 37 písm. h/, písm. m/, § 38 ods.4, § 41 ods.1 Trestného zákona uložil úhrnný trest odňatia slobody v trvaní 6 (rokov) rokov.

Podľa § 48 ods.2 písm. b/ Trestného zákona súd obžalovaného na výkon trestu odňatia slobody zaradil do ústavu so stredným stupňom stráženia.

Podľa § 73 ods.2 písm. c/ Trestného zákona súd uložil obžalovanému ochranné protitoxikomanické liečenie ambulantnou formou.

Podľa § 288 ods. 1 Trestného poriadku súd poškodených J. H., F. Z., spoločnosť T. Stores SR, a.s. B., A., zdravotná poisťovňa S., S. a.s. pobočka B., V. a.s. pobočka T. s nárokom na náhradu škody odkázal na občianske súdne konanie.

Proti uzneseniu krajského súdu podal dovolanie obvinený písomným podaním obhajcu doručeným okresnému súdu 16. mája 2012. Následne obhajca plnú moc obvinenému vypovedal, pričom ďalší ustanovený obhajca nahradil pôvodné dovolanie novým podaním.

Ako právny dôvod dovolania uplatnil dôvod uvedený v § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por.

Vecne argumentuje, že obvinenému mal byť uložený súhrnný trest vo vzťahu k rozsudku Okresného súdu Bratislava I zo 14. januára 2009, sp. zn. 1 T 110/2006, a to vzhľadom k dátumu vyhlásenia tohto rozsudku a dátumu spáchania trestného činu vo veci, ktorej sa týka dovolanie. Nesprávne teda bolo použité (tým, že bolo nepoužité) ustanovenie § 42 ods. 1, ods. 2 Tr. zák. a ustanovenie § 319 Tr. por., podľa ktorého bolo odvolanie obžalovaného zamietnuté. Preto navrhuje napadnuté uznesenie aj jemu predchádzajúci rozsudok zrušiť a vec prikázať na nové prerokovanie okresnému súdu.

Prokurátor navrhol dovolaniu vyhovieť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len najvyšší súd) ako dovolací súd (§ 377 Trestného poriadku) vec predbežne preskúmal a zistil, že nie je dôvod na odmietnutie dovolania z formálnych dôvodov, že uplatnený dôvod dovolania je splnený, a že vytýkané nedostatky povedú k postupu podľa § 386 a § 388 ods. 1 Trestného poriadku. Preto

postupoval podľa § 382a Trestného poriadku a rozhodol o dovolaní na neverejnom zasadnutí, dovolaniu vyhovel, a to na základe týchto úvah:

V preskúmvanej veci mal byť ukladaný súhrnný trest podľa § 42 Trestného zákona, nakoľko sú splnené predpoklady uvedené v odseku 1 tohto ustanovenia.

Dotknutý skutok bol spáchaný skôr (3. február 2006) ako bol vyhlásený odsudzujúci rozsudok Okresného súdu Bratislava I, sp. zn. 1 T 110/06 (14. január 2009), ktorého výrok o treste mal byť podľa § 42 ods. 2 Trestného zákona pri ukladaní súhrnného trestu zrušený. Tento skutok bol teda spáchaný vo viacčinnom súbehu s trestnými činmi, pre ktoré bola uznaná vina naposledy označeným rozsudkom, zároveň bol spáchaný vo viacčinnom súbehu aj s ďalšími trestnými činmi, za ktoré boli postupne ukladané súhrnné tresty, a to jednak naposledy označeným rozsudkom vo vzťahu k rozsudku Okresného súdu Bratislava II, sp. zn. 1 T 117/06, zo 16. januára 2007, ale pôvodne aj týmto rozsudkom vo vzťahu k trestnému rozkazu Okresného súdu Bratislava I, sp. zn. 2 T 104/05. Tento trestný rozkaz bol vydaný 21. októbra 2005, avšak účinky vyhlásenia rozsudku nastali doručením trestného rozkazu obvinenému 26. júna 2006 (§ 353 ods. 6 Trestného poriadku), čo je z hľadiska ukladania súhrnného trestu (§ 42 ods. 1 Trestného zákona) rozhodujúce. 20. jún 2006 teda vymedzuje hranicu, časovým predstihom ktorej je skutok v prejednávanej veci priradený ku viacčinne sa zbíhajúcim trestným činom, ktoré je potrebné potrestať (v konečnom dôsledku) jediným, vzhľadom k viacerým uvedeným konaniam súhrnným, trestom.

V zásade platí, že v prípade viacčinného súbehu trestných činov je pre páchatel'a vždy výhodnejšie uloženie úhrnného trestu, alebo v prípade postihu v oddelene vedených konaniach, uloženie súhrnného trestu, teda nie uloženie dvoch (viacerých) samostatných trestov.

Táto zásada mohla byť fakticky negovaná ustanovením § 41 ods. 2 Trestného zákona v znení účinnom pred 21. decembrom 2013 (pred vyhlásením nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. PL.ÚS 106/2011 z 28. novembra 2012 v Zbierke Zákonov Slovenskej republiky).

Platí to pre prípad, nastalý aj v preskúmvanej veci, v ktorom chybné nepoužitie ustanovenia § 42 Trestného zákona o súhrnnom treste predznamenalo aj absenciu aplikácie

asperačnej zásady (§ 41 ods. 2 Trestného zákona). Pri ukladaní súhrnného trestu tu totiž ide (má ísť) o postih viacčinného súbehu úmyselných trestných činov, z ktorých jeden, aktuálne prejednávaný, je zločinom. V dôsledku uvedeného, súčet dvoch samostatne uložených trestov odňatia slobody (2 a pol roka a 6 rokov, teda celkovo 8 a pol roka) je nižší, než je spodná hranica trestu, ak by bol uložený v súlade so zákonom (v čase rozhodovania), teda 8 rokov a 8 mesiacov trestu odňatia slobody (pri použití § 42 ods. 1, § 41 ods. 1, 2, § 38 ods. 7 a § 155 ods. 1 Trestného zákona).

To však platí len z pohľadu pôvodného rozhodnutia okresného súdu. Keďže odvolanie proti nemu podal len obžalovaný, krajský súd bol pri rozhodovaní viazaný zákazom zmeny k horšiemu (*reformatio in peius*) v zmysle § 322 ods. 3 veta druhá Trestného poriadku, pričom ku predmetnej chybe rozhodnutia súdu prvého stupňa mal prihliadnuť bez ohľadu na odvolacie námietky (*ex offio*) v zmysle § 317 ods. 1 veta druhá Trestného poriadku, keďže podmieňuje podanie dovolania z dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku. Zákaz zmeny k horšiemu by platil i pre konanie okresného súdu, ak by mu bola vec krajským súdom vrátená na nové konanie a rozhodnutie (§ 327 ods. 2 Trestného poriadku).

Výsledkom odvolacej revízie malo byť teda uloženie súhrnného trestu odňatia slobody, ktorý nesmie presiahnuť 6 rokov, a to bez ohľadu na spodnú hranicu sadzby podľa § 155 ods. 1 Trestného zákona, upravenú podľa § 41 ods. 2 Trestného zákona v znení účinnom v čase spáchania činu v preskúmvanej veci a rozhodovania oboch súdov (čo teda znamená pri popísaných aplikačných reáliách uloženie šiestich rokov trestu). Zároveň mal byť zrušený výrok o treste rozsudku, vo vzťahu ku ktorému bol ukladaný súhrnný trest (§ 42 ods. 2 Trestného zákona).

Uvedený postup sa uplatní i po tomto rozhodnutí dovolacieho súdu.

Súhrnný trest odňatia slobody, uložený v novom konaní podľa § 42 ods. 1, § 41 ods. 1, ods. 2, § 155 ods. 1 Trestného zákona bude potom ukladaný s obmedzením jeho maximálnej výmery na 6 rokov, pričom pôvodné rozhodnutie nemožno zmeniť k horšiemu ani v inom smere.

Platí totiž nasledovné:

Zákazu zmeny k horšiemu (*reformatio in peius*) v zmysle § 322 ods. 3 veta druhá,

§ 327 ods. 2 a § 391 ods. 2 Trestného poriadku sa vzťahuje na dotknutý výrok rozhodnutia, ktorý bol napadnutý len opravným prostriedkom podaným v prospech obvineného, a to bezvýnimočne a bez ohľadu na právne dôsledky chyby, ktoré z uplatnenia dotknutých ustanovení vyplývajú.

Ak bol uložený trest odňatia slobody bez podmieneného odkladu jeho výkonu a odvolacím alebo dovolacím súdom bola zistená chyba spočívajúca v nepoužití ustanovenia § 42 Trestného zákona o súhrnnom treste, je výmerou trestu odňatia slobody, ktorá pri novom rozhodovaní o treste nesmie byť prekročená v dôsledku zákazu *reformatio in peius*, dĺžka pôvodne uloženého trestu. Touto výmerou teda nie je súčet dĺžok nepodmienených trestov odňatia slobody uložených pôvodným rozsudkom a rozsudkom, vo vzťahu ku ktorému je pri novom rozhodovaní ukladaný súhrnný trest.

Ak bol v pôvodnom konaní uložený trest odňatia slobody s podmieneným odkladom jeho výkonu, v novom konaní nesmie byť v dôsledku zákazu zmeny k horšiemu uložený súhrnný trest odňatia slobody vo väčšej výmere ani určená dlhšia skúšobná doba.

Je potrebné v tomto smere zároveň prekonať už neaktuálnu judikatúru - R 14/1974.

Označené rozhodnutie Najvyššieho súdu ČSR, ktoré považuje za maximum výmery trestu v popísanej situácii súčet dĺžok samostatne uložených trestov, totiž už nezodpovedá aktuálnemu chápaniu interpretácie trestného práva ako výkladu ústavne konformného, čo znamená aj zlučiteľnosť s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a slobodách.

Také chápanie pri dvoch možných výkladových verziách preferuje tú z nich, ktorá viac konvenuje ochrane práv dotknutej osoby, v tomto prípade obvineného (páchateľa).

V nadväznosti na uvedené, procesné obmedzenie, spočívajúce v zákaze zmeny k horšiemu môže zasiahnuť do použitia hmotnoprávnej úpravy, ktorej aplikácia by inak znamenala riešenie znevýhodňujúce páchatel'a oproti dotknutému rozhodnutiu (pozri napríklad stanovisko 15 publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky čiastka 2/2011). Uplatnenie zákazu *reformatio in peius* je teda jeho zvýhodnením - v preskúmvanej veci ide o zvýhodnenie z dôvodu okolnosti, že súhrnným trestom sa ukladá (a v novom konaní bude ukladať) trest za oba dotknuté trestné činy a pritom je tento trest oproti pôvodnému, v tomto smere chybnému rozhodnutiu,

nesprístupný. Prednosť má teda zákaz akéhokoľvek sprístupnenia rozsudku zrušeného len na základe opravného prostriedku podaného v prospech obvineného.

Inak vyjadrené, páchatel' získa pri novom rozhodovaní výhodu, spočívajúcu v úplnom odstránení postihu za trestný čin, ktorého sa týka pôvodný rozsudok, vo vzťahu ku ktorému bude v novom konaní ukladaný súhrnný trest.

Zvýhodňujúci účinok (zákaz inak vecne a právne dôvodnej zmeny k horšiemu z hľadiska skutkových zistení, právnej kvalifikácie, ukladania trestu alebo náhrady škody) je však vždy následkom chyby rozhodovania súdu, a to v situácii podania opravného prostriedku len obvineným. Je teda naplnením zmyslu zákazu reformatio in peius ako nevyhnutného atribútu spravodlivého procesu, ktorý má zabrániť obave z uplatnenia opravného prostriedku pod hrozbou privodenia si zhoršenia napadnutého rozhodnutia.

Pri opätovnom ukladaní trestu v preskúmvanej veci sa zároveň uplatní ustanovenie článku 50 ods. 6 Ústavy Slovenskej republiky a § 2 ods. 1 Trestného zákona o jeho časovej účinnosti (k tomu pozri uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 15. januára 2013, spisová značka 2 Tdo 69/2012, určené na publikovanie v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky). V dôsledku toho, ustanovenie § 41 ods. 2 Trestného zákona sa použije v znení, účinnom od 21. decembra 2012 a nepoužije sa ustanovenie § 38 ods. 7 Trestného zákona (podľa súčasne účinného zákona nie je dôvod na jeho použitie vzhľadom k nezvyšovaniu dolnej hranice upravenej sadzby). Sadzba pre ukládanie trestu teda bude pri použití § 38 ods. 4 Trestného zákona (ktoré ustanovenie bolo použité pri pôvodnom rozhodovaní) činiť výlučne 6 rokov trestu odňatia slobody, pri súčasnom zrušení výroku o treste rozsudku, vo vzťahu ku ktorému bude ukladaný súhrnný trest (rozsudok Okresného súdu Bratislava I zo 14. januára 2009, sp. zn. 1 T 110/06).

Na základe uvedeného najvyšší súd pri použití ustanovení uvedených vo výroku tohto rozsudku zrušil napadnuté uznesenie krajského súdu pri vyslovení porušenia zákona v ustanoveniach § 42 ods. 1, 2 Trestného zákona (podmienky uloženia súhrnného trestu) a § 319 Trestného poriadku (na základe ktorého bolo zamietnuté odvolanie obžalovaného) v neprospech obvineného a pri nadväzujúcom príkaze krajskému súdu na opätovné prerokovanie veci v potrebnom rozsahu.

Krajský súd bude povinný (§ 391 ods. 1 Trestného poriadku) opätovne konať

o odvolaní obvineného a na jeho podklade preskúmať výrok rozsudku okresného súdu (voči ktorému odvolanie podľa jeho celkovej formulácie tiež smeruje), čím je vymedzený potrebný rozsah opätovného prerokovania veci. Krajský súd sa bude riadiť právnym názorom dovolacieho súdu v otázke uloženia súhrnného trestu (§ 42 ods. 1 Trestného zákona), použitia asperačnej zásady (§ 41 ods. 2 Trestného zákona) a zákazu zmeny k horšiemu (§ 322 ods. 3 veta druhá, eventuálne v nadväznosti vyjadrenia právneho názoru ku vyššie uvedeným otázkam voči i okresnému súdu v kontexte § 327 ods. 2 Trestného poriadku).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu opravný prostriedok nie je prípustný.

V Bratislave 24. septembra 2013

JUDr. Peter K r a j č o v i č, v. r.
predseda senátu

Vyhotovil: JUDr. Libor Duľa

Za správnosť vyhotovenia: Mgr. Libuša Jánošíková